

DIPLOMATIČKI ZBORNIK KRALJEVINE HRVATSKE, DALMACIJE I SLAVONIJE. DODACI, objavili Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb i Hrvatski državni arhiv, Zagreb, priredili Josip Barbarić i Jasna Marković, svezak I, listine godina 1020-1270, Zagreb 1998, 411 str.

Diplomatički zbornik Kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije počeo je izlaziti 1904. godine u redakciji T. Smičiklasa. Nakon njega, s izdavanjem isprava nastavili su E. Laszowski, M. Kostrenčić, S. Gunjača i D. Rendić-Miočević. Zadnji, XVIII. svezak Zbornika izašao je 1990. godine. Time je obuhvaćeno razdoblje do 1399. godine. Budući da je u međuvremenu postao dostupan veći broj isprava koje nisu bile obuhvaćene dosada izdanim svescima, a nastale su u spomenutom razdoblju, javila se potreba za upotpunjavanjem Zbornika novim svescima. Za taj se pothvat Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti odlučila još 1985. godine i povjerila izvršenje projekta *Dodaci Diplomatičkog zbornika* (Supplementa Codicis diplomatici) dr. sc. Josipu Barbariću, kao glavnom istraživaču. Projekt je 1991.

odobren od Ministarstva znanosti i tehnologije pod naslovom Srednjovjekovni izvori za hrvatsku povijest: a) Supplementa Codicis diplomatici (do 1399); b) Acta Croatica Vaticana (do 1526). Gradivo je evidentirano i snimljeno u 26 ustanova, kod imatelja arhivskoga gradiva u domovini i tri arhiva u inozemstvu, a istraživano u još nekoliko arhiva, knjižnica i muzeja.

Prvi svezak Dodataka Zbornika sadrži 243 isprave, koje su većinom pronađene u izvorniku na pergameni (ukupno 149), a u manjem broju su pronađeni izvornici na papiru te ovjerovljeni i neovjerovljeni prijepisi na pergameni i papiru. Uključene su samo isprave pisane latinskim jezikom, dok je za hrvatske isprave, prema napomeni priređivača, u pripremi poseban projekt.

U skladu s prirodom Zbornika, tematika isprava je raznolika, počevši od prve isprave, darovnice splitskoga nadbiskupa Pavla splitskomu prioru Prestanciju iz 1020. godine, preko isprava o crkvenim posjedima i podavanjima, sudskim sporovima dubrovačkog nadbiskupa i barskog biskupa o jurisdikciji i posjedima, do trgovačkih ugovora, oporuka i dr. Tu su i ugovori između gradova (Senj i Rab, Split, Šibenik i Fano, Zadar i

Fermo, Trogir i Šibenik, Dubrovnik i Venecija...), isprave o uređenju crkvenog života u Dubrovniku i o pitanjima vezanima uz franjevce i dominikance.

Pri pripremi teksta razriješene su kraticice, stavljena je interpunkcija prema logičkom smislu teksta, a ortografske nedosljednosti nisu ispravljane. Velika slova su upotrijebljena za pisanje imena osoba, mjesta, mjesnih pridjeva, mjeseci i institucija. Isprave su poredane kronološkim slijedom, datirane i sastavljeni su regesti na hrvatskom jeziku. Ovo izdanje sadrži i kritički aparat.

U dodatku se nalaze kazala osoba i mjesta i stvarno kazalo, što znatno olakšava služenje knjigom. Na samom kraju knjige je popis ustanova u kojima je pronađeno objavljeno diplomatsko gradivo (ukupno 19 ustanova) i navedena su tri zbornika isprava iz kojih su neke isprave prenesene. Pripomene na hrvatskom i engleskom jeziku nalaze se na kraju knjige.

Nije ni potrebno isticati veliku vrijednost ovakvoga izdanja. Kada se ono upotpuni preostalim svescima dodatka, *Codex diplomaticus* će, nakon gotovo stoljeća sakupljanja gradiva i izlaženja, biti jedan od temelja svakog kritičkog istraživanja hrvatske srednjovjekovne povijesti.

Tomislav Čepulić

DIE PROTOKOLLE DES ÖSTERREICHISCHEN MINISTERRATES 1848-1867, Die Ministerien des Revolutionsjahres 1848 (20. März 1848 - 21. November 1848), I. Abteilung, 1 svezak, uredio i uvodnu riječ napisao Thomas Kletečka, izdavač Österreichisches Ost- und Südosteuropa-Institut, Wien 1996, LXVIII i 732 str.

Austrijski institut za istočnu i jugoistočnu Europu u suradnji s Institutom za povijest Mađarske akademije znanosti pokrenuo je 70-ih godina ediciju pod naslovom *Die Ministerratsprotokolle Österreichs und der österreichisch-ungarischen Monarchie* (Zapisnici sa sjednica Ministarskog vijeća Austrije i Austro-Ugarske Monarhije), koja se sastoji iz dvije serije. Prva serija naslovljena *Die Protokolle des österreichischen Ministerrates 1848-1867* (Zapisnici austrijskog Ministarskog vijeća 1848-1867), obuhvaća šest dijelova i uvodni svezak, a druga serija čije su izdavanje preuzeli Mađari nosi naziv *Die Protokolle des gemeinsamen Ministerrates der österreichisch-ungarischen Monarchie 1867-1918* (Zapisnici zajedničkog Ministarskog vijeća Austro-Ugarske Monarhije 1867-1918). Namjera je ovoga zajedničkog austrijsko-mađarskog projekta objavljivanje zapisnika sa sjednica austrijskog, a od 1867. godine zajedničkog austro-ugarskog Ministarskog vijeća.

Do sada je u prvoj seriji uz uvodni svezak objavljeno još 16 svezaka. To su: